

Memorandum: Misleidende facturen

Aan: BMM Bestuur

Van: Manon Rieger-Jansen, Thera Adam-van Straaten & Nadiya Disveld

Datum: 14 november 2017

1. INTRODUCTIE

Ondernemers worden in Nederland op dagelijkse basis slachtoffer van acquisitiefraude. Acquisitiefraude laat zich omschrijven als *'misleidende handelspraktijken tussen organisaties, waarbij bepaalde verkooptechnieken worden gebruikt gericht op het winnen van vertrouwen en het wekken van verwachtingen teneinde de ander te bewegen tot het aangaan van een overeenkomst, waarbij de tegenprestatie niet of nauwelijks naar behoren wordt geleverd.'*¹ Niet alleen treft deze vorm van fraude een groot aantal ondernemers, de bijbehorende schadebedragen zijn erg hoog.² Daarnaast is er ook sprake van emotionele schade bij de slachtoffers, aangezien zij zich schamen voor hun eigen handelen.³

1. Merkhouders krijgen regelmatig 'nep'facturen toegestuurd, tegenwoordig veelal direct nádat een merkaanvraag is ingediend en waarin de indruk wordt gewekt dat de merkhouder via die factuur betaalt voor de registratie, voor een verlenging van de registratie en in sommige gevallen om hun merk gepubliceerd te zien in een soort van officiële gids of databank. Vaak wordt hierbij gevraagd om eventuele fouten in de naam of het adres te verbeteren, de brief te ondertekenen en dan terug te sturen. Zo komt er beweerdelijk een overeenkomst tot stand waarbij de merkhouder uiteindelijk grote bedragen moet betalen om gepubliceerd te worden in een waardeloze of niet bestaande gids.
2. De malafide ondernemingen, veelal gevestigd buiten de Benelux, houden in de gaten wanneer merken worden geregistreerd of zullen vervallen en schrijven vele maanden voordien de merkhouder aan, met een uitnodiging om de verlengingstaksen en een vergoeding voor de diensten te betalen. Zij stellen zich daarbij niet voor als een nieuwe onderneming die bepaalde diensten kan leveren, maar zij sturen een document toe dat eruit ziet als een factuur en dat dus een bestaande commerciële relatie veronderstelt. Bovendien bestaan de handelsnamen, waaronder deze ondernemingen zich presenteren, uit afkortingen of benamingen die suggereren dat het om een officiële instantie gaat. Hierdoor wordt bij de merkhouder de indruk gewekt dat de factuur afkomstig is van een autoriteit zodat sneller tot betaling wordt overgegaan.⁴
3. Gevaar is dat áls de merkhouder (per ongeluk) tot betaling overgaat, het merkregister deze malafide onderneming als gemachtigde noteert en vervolgcorrespondentie niet meer naar de oorspronkelijke gemachtigde gaat maar naar deze malafide onderneming. Het is raadzaam dat de (oorspronkelijk) gemachtigde dit checkt in het geval een klant bericht dat hij per ongeluk betaald heeft.

---

¹ K. Huisman, H.G. van de Bunt, *Misleidende handelspraktijken. Een onderzoek naar de aard, achtergronden en aanpak van acquisitiefraude in Nederland* (Rotterdam 2009). 79.

² Kamerstukken, Memorie van Toelichting (2012–2013, 33 712, nr. 3)

³ S. Gesthuizen, *Leest u de kleine lettertjes maar, voorstellen van de SP ter bestrijding van acquisitiefraude* (2012). 12.

⁴ Memorandum Tom Heremans 12 september 2011, 'Mala fide gemachtigden & het gemachtigdenregister in de Benelux'.

4. Onlangs is aangekondigd dat Justitie webshops die hun klanten oplichten harder gaat aanpakken. Indien er driemaal aangifte wordt gedaan bij de politie, worden betaaldiensten ingeseind. Die kunnen vervolgens het betaalverkeer naar de webshop blokkeren (buiten een justitieel onderzoek om) om te voorkomen dat meer klanten worden opgelicht.⁵ Het zou interessant zijn wanneer deze tendens wordt doorgetrokken naar de sfeer van misleidende facturen.

2. MOGELIJKHEDEN VOOR SLACHTOFFERS ACQUISITIEFRAUDE

5. Bovenstaande voorbeelden betreffen acquisitiefraude. Sinds 1 juli 2016 is het Wetboek van Strafrecht op dusdanige wijze aangepast dat het plegen van acquisitiefraude strafbaar is gesteld op grond van artikel 326d. Het artikel luidt als volgt: *'Hij die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, enige bedrieglijke handeling pleegt tot misleiding teneinde een ander die handelt in de uitoefening van een beroep, bedrijf of organisatie te bewegen tot het doen van een betaling, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vijfde categorie.'* Met deze strafbaarstelling is het voor slachtoffers dus mogelijk aangifte te doen bij de politie. Echter, aangifte kan op dit moment nog niet online, wat voor verscheidene slachtoffers (in het bijzonder het MKB) een obstakel zou kunnen zijn.⁶
6. Hoewel aangifte dus mogelijk is (zij het omslachtig en tijdrovend: dit kan niet digitaal en men moet dus fysiek naar een politiebureau gaan), is het de vraag of en in hoeverre dit ook daadwerkelijke effect heeft. Politie gaat vaak niet over tot onderzoek wanneer zij slechts één aangifte betreffende een specifieke fraudeur ontvangt of de omvang van de fraude te gering is. Fraudemeldpunt.nl raadt bijvoorbeeld aan om in een dergelijk geval een artikel 12 Strafvordering procedure te beginnen.⁷ Daarmee wordt de zaak direct voorgelegd aan het gerechtshof, dat vervolgens gaat bekijken of een klacht gegrond is en er inderdaad punten zijn die door een strafrechter onderzocht zouden moeten worden. Daarbij wordt onder meer gekeken of er genoeg bewijs kan worden verzameld en of het algemeen belang gediend wordt bij vervolging. De klager en de beklaagden worden gehoord en het OM geeft schriftelijk zijn standpunt aan het gerechtshof. Als het gerechtshof de klager in het gelijk stelt, dan wordt de zaak inhoudelijk behandeld. Of dit leidt tot een veroordeling, daar beslist alleen de rechter over. Daarnaast zal Politie niet geneigd zijn in het buitenland gevestigde fraudeurs te onderzoeken. De combinatie van het ontbreken van de mogelijkheid tot online aangifte en daarnaast de lage bereidheid van de politie om over te gaan tot onderzoek zal een groot aantal slachtoffers ontmoedigen ook daadwerkelijk gebruik te maken van de optie tot strafrechtelijke vervolging.⁸
7. Ten tijde van de totstandkoming van het wetsartikel in 2015 hebben een aantal leden van de VVD-fractie ook aan de minister van Veiligheid en Justitie gevraagd wat voor gevolgen dit zou hebben met betrekking tot de daadwerkelijke vervolging van fraudeurs. Minister Van der Steur reageerde daarop in een brief naar de Eerste Kamer dat *'De doelstelling is om het aantal strafzaken met betrekking tot horizontale fraude tot in 2018 met 50 procent te laten stijgen. Acquisitiefraude is een vorm van horizontale fraude en maakt als zodanig onderdeel uit van de verwoorde ambitie.'*⁹ Er is dus wel degelijk sprake van een doelstelling bij het OM, maar of deze ook daadwerkelijk gehaald wordt is uiteraard weer een tweede.

---

⁵ <https://nos.nl/artikel/2200436-justitie-gaat-verdachte-webshops-harder-aanpakken.html>

⁶ <https://fnvzpp.nl/nieuws/2016/10/maak-het-doen-van-aangifte-van-acquisitiefraude-via-internet-mogelijk>

⁷ <https://www.fraudehelpdesk.nl/nieuws/aangifte-maar-geen-vervolging-de-artikel-12-procedure-kan-uitkomst-bieden/?zoekopdracht=vervolging>

⁸ <https://fnvzpp.nl/nieuws/2017/09/maak-van-strafrechtelijke-vervolging-van-acquisitiefraude-een-prioriteit>

⁹ Kamerbrief van 2 september 2015, betreffend het Initiatiefvoorstel acquisitiefraude (33 712)

8. Met betrekking tot de vervolging van fraudeurs, is er daarnaast bekend dat er gebruik wordt gemaakt van katvangers (voor het verstrekken van naam en rekeningnummer) wat het moeilijker maakt om de daadwerkelijke fraudeurs aan te spreken.¹⁰ Daarnaast is het ook voorstelbaar dat aangifte geen effect heeft wanneer de fraudeurs zich in het buitenland bevinden, of in het geheel onvindbaar zijn.
1. Eveneens is op 1 juli 2016 in werking getreden het vernieuwde artikel 194 van het Burgerlijk Wetboek 6 in verband met het tegengaan van acquisitiefraude door het doen van misleidende mededelingen jegens diegenen die handelen in de uitoefening van hun beroep, bedrijf of organisatie. De bewijslast wordt hierbij bij de acquireur gelegd, zodat gedupeerden eenvoudiger onder de overeenkomst uit kunnen komen en de (beweerdelijke) fraudeur moet bewijzen dat er geen sprake is van acquisitiefraude.¹¹ Door het nieuwe artikel 6:194 BW zal acquisitiefraude, alsook de overeenkomsten die tot stand zijn gekomen als gevolg van dergelijke praktijken, voortaan onrechtmatig zijn en kan door een gedupeerde ondernemer bij de rechter een beroep worden gedaan op het niet rechtsgeldig zijn van een op dergelijke wijze tot stand gekomen contract. Hierdoor kan een gedupeerde ondernemer dus van zijn contractuele verplichtingen worden ontheven alsmede schadeloos worden gesteld. De vraag is alleen hoe dat precies in zijn de praktijk zal uitvallen, aangezien de fraudeur zich in het buitenland bevindt. De rechter krijgt daarnaast de mogelijkheid de fraudeur te kunnen verbieden om dergelijke misleidende mededelingen in de toekomst nog te doen, en de acquisitiefraudeur te veroordelen tot rectificatie. Ook hier stuiten we dan weer op het executie risico vanwege de buitenlandse fraudeur.
2. Sectie 7 en 8 van de Nederlandse Reclame Code verbieden reclame welke oneerlijk of misleidend is. In het verleden zijn er uitspraken geweest van de Reclame Code Commissie met betrekking tot acquisitiefraude. Afhankelijk van de omstandigheden kan een slachtoffer zich eveneens richten tot de RCC, die kan oordelen dat een onderneming niet meer op dergelijke wijze reclame mag voeren.¹² De uitspraken van de RCC zijn juridisch niet bindend, dus voor de gedupeerde onderneming biedt dit geen mogelijkheden tot vergoeding van de geleden schade. En ook hier geen enkele zekerheid dat de fraudeur zich iets gelegen laat aan de uitspraak.
3. In het geval dat een betaling is gedaan via een automatisch incasso, bestaat er de mogelijkheid tot storneren (het later terugboeken van het afgeschreven bedrag). De termijn en voorwaarden hiervan zijn afhankelijk van de betrokken bank. Eveneens kan de bank worden verzocht om het rekeningnummer van de fraudeur te laten blokkeren wanneer er sprake is geweest van een automatische incasso.¹³

---

¹⁰ Kamerstukken, Memorie van Toelichting (2012–2013, 33 712, nr. 3)

¹¹ Kamerstukken, Memorie van Toelichting (2012–2013, 33 712, nr. 3)

¹² https://www.reclamecode.nl/bijlagen/6-12-2010_12_1_42.PDF,

<http://www.obn.nl/websites/obn/files/Acquistiefraude/TG%20online%20uitspraak%20reclamecode.pdf>

¹³ Zie bijvoorbeeld: <https://www.rabobank.nl/particulieren/service/incasso/incassoblokkade-instellen>